

Nr 36

Utlåtande i anledning av väckta motioner om begränsning av statsutgifterna i vissa hänseenden m. m., i vad motionerna avser begränsning av statsutgifterna för budgetåret 1960/61 och anslagsminskningar för budgetåret 1961/62.

(5:e avd.)

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Bengtson m. fl.* (I: 359) och den andra inom andra kammaren av herr *Hedlund m. fl.* (II: 510), har såvitt nu är i fråga hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte anmoda ämbetsverken att för budgetåret 1960/61 söka begränsa utgifterna, så att anslagsöverskridanden undvikas och om möjligt ökade reservationsmedelsbehållningar uppnås, samt inför budgetarbetet till budgetåret 1961/62 inkomma med förslag om minskning av omkostnadsanslagen med 10 procent och av avlöningsanslagen med 5 procent.

I fråga om motiveringen för ifrågavarande förslag hänvisar utskottet till motionen II: 510 (jfr II: 508).

Utskottet. Den del av motionsyrkandet, som utskottet nu behandlar, går ut på att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla, att Kungl. Maj:t anmodar ämbetsverken *dels* att för budgetåret 1960/61 söka begränsa utgifterna, så att anslagsöverskridanden undviks och om möjligt ökade reservationsmedelsbehållningar uppnås, *dels ock* att inför budgetarbetet till budgetåret 1961/62 inkomma med förslag om minskning av omkostnadsanslagen med 10 procent och av avlöningsanslagen med 5 procent. Den närmare motiveringen för yrkandet återfinnes i motionen II: 508. Motionärer-
nas bedömning är den, att en hårdare restriktivitet än för närvarande är nödvändig i fråga om statens utgifter. Motionärerna, som i andra sammanhang föreslagit särskilda utredningar i besparingssyfte, finner det vidare angeläget att dessa utredningar fullföljs så skyndsamt, att väsentliga besparingar kan uppnås redan för budgetåret 1961/62. För att ett snabbt besparingsresultat för nämnda budgetår skall kunna vinnas, finner motionärerna det dock nödvändigt att ämbetsverken själva anmodas att inkomma med förslag om minskning av omkostnadsanslagen med ovan an-

givna procenttal. En dylik anslagsminskning skulle enligt motionärernas beräkning medföra en besparing på omkring 125 miljoner kronor.

Utskottet har i andra sammanhang haft anledning att som sin uppfattning uttala, att en schablonmässig nedräkning av anslagen inte utgör någon framkomlig väg att nå besparingar i den statliga verksamheten. Utskottet kan därför inte biträda motionsyrkandet i denna del. Vad angår förslaget att Kungl. Maj:t skulle anmoda ämbetsverken att inför nästa budgetår söka undvika anslagsöverskridanden och att eftersträva ökade reservationsmedelsbehållningar, vill utskottet allenast erinra om de direktiv i sådant syfte, som årligen utgår från finansdepartementet till de anslagsäskande myndigheterna. Någon anledning att förmoda att en ytterligare effekt i detta hänseende skulle nås på den av motionärerna rekommenderade vägen föreligger enligt utskottets mening inte. Utskottet finner alltså inte anledning att tillstyrka motionsyrkandet i fråga.

Utskottet återkommer i annat sammanhang till nu ifrågavarande motioner, i vad de avser tillsättande av en särskild kommitté för medverkan till en balansering av driftbudgeten.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att motionerna I: 359 och II: 510, i vad desamma avser begränsning av statsutgifterna för budgetåret 1960/61 samt anslagsminskningar för budgetåret 1961/62, icke må förändra någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 1 mars 1960

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit

från första kammaren: herrar Näsström, Gillström, Boman, Einar Persson, Ivar Johansson, Birger Andersson, fröken Andersson, herrar Thun, Bergman, Holmqvist, Jacobsson, Rikard Svensson, fru Wallentheim, herrar Edström och Sundin; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Åkerström, Petterson i Degerfors, Thapper, Jansson i Kalix, Staxäng, Ståhl, Gustafsson i Stockholm, Karlsson i Olofström, Nihlfors, Gustafsson i Skellefteå, Bohman, Johansson i Norrköping, Larsson i Hedenäset och Gustafsson i Kärby.

Reservationer

1) av fröken *Andersson*, herrar *Skoglund* i Doverstorp, *Staxäng* och *Bohman*, vilka ansett att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Utskottet hyser för sin del den principiella uppfattningen, att den nuvarande statsfinansiella situationen påkallar en särskilt restriktiv användning av tillgängliga anslagsmedel över huvud taget. I enlighet med denna utskottets uppfattning bör ämbetsverken inte blott, såsom i föreliggande motioner föreslås, anmodas att för nästa budgetår söka begränsa utgifterna, så att anslagsöverskridanden undvikas och ökade reservationsmedelsbehållningar om möjligt uppnås. Fästmera synes verken böra formligen anbefallas en restriktiv användning av alla tillgängliga anslag, och i förening härmed bör hos verken inskräpas nödvändigheten av att anslagsöverskridanden inte sker. Med denna utskottets inställning är också den i motionerna framkastade tanken på en procentuell nedskärning av omkostnads- och avlöningsanslag väl förenlig. Utskottet biträder förslaget om att Kungl Maj:t inför budgetarbetet för 1961/62 bör anmoda verken att inkomma med förslag om en väsentlig nedskärning av dessa anslag. På nu angivna vägar synes förutsättningar kunna skapas att nå en verklig besparingseffekt.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må, i anledning av motionerna I: 359 och II: 510, såvitt nu är i fråga, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte dels anbefalla ämbetsverken att för budgetåret 1960/61 begränsa utgifterna, så att anslagsöverskridanden inte sker och om möjligt ökade reservationsmedelsbehållningar uppnås, dels ock anmoda ämbetsverken att för budgetåret 1961/62 inkomma med förslag om en väsentlig minskning av omkostnads- och avlöningsanslag.»

2) av herrar *Boman*, *Ivar Johansson*, *Jacobsson*, *Edström*, *Sundin*, *Ståhl*, *Nihlfors*, *Gustafsson* i Skellefteå, *Larsson* i Hedenäset och *Gustafsson* i Kårby, vilka ansett att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Det är enligt utskottets mening angeläget, att en balanserad driftbudget kan uppnås utan den allmänna varuskatt, som nu upptages, och utan att nya skatter eller skattehöjningar genomföres till ersättning för den allmänna varuskatten. I motioner, som behandlas av annat utskott, har föreslagits, att förordningen om allmän varuskatt skall upphöra att gälla den 1 januari 1961. Utskottet delar uppfattningen, att den allmänna varuskatten icke bör upptagas efter nämnda tidpunkt. Härvid är en hårdare restriktiv-

tivitet nödvändig i fråga om statens utgifter, inte minst med avseende på den statliga förvaltningsapparaten. En besparingsaktion genom hela den statliga verksamheten måste emellertid av tekniska skäl — och för att inte bli slumpmässig — genomföras under ledning av Kungl. Maj:t.

I de förevarande motionerna föreslås, såvitt här är i fråga, att riksdagen hos Kungl Maj:t skall anhålla, att Kungl Majt skall anmoda ämbetsverken att för budgetåret 1960/61 söka begränsa utgifterna, så att anslagsöver-skridanden undvikes och om möjligt ökade reservationsmedelsbehållningar uppnås, samt inför budgetarbetet till budgetåret 1961/62 inkomma med förslag om minskning av omkostnadsanslagen med 10 procent och av avlöningsanslagen med 5 procent.

Utskottet delar uppfattningen, att ämbetsverken för budgetåret 1960/61 bör anmodas att söka begränsa utgifterna på sätt som förordas i motionerna. Inför budgetarbetet till budgetåret 1961/62 bör ytterligare besparingar kunna genomföras i enlighet med syftet i motionerna. Omkostnadsanslagen bör enligt vad som föreslagits i motionerna kunna minskas med i genomsnitt 10 procent. I fråga om avlöningsanslagen är det givetvis vanskeligare att ange en genomsnittssiffra för de besparingar som är möjliga. Inom vissa verksamhetsområden föreligger behov av ökad personal. Som helhetsomdöme gäller dock, att den statliga förvaltningsapparaten torde kunna effektiviseras, så att personalen och därmed avlöningskostnaderna kan minskas. Redan inför budgetåret 1961/62 bör vissa besparingar kunna uppnås även i detta avseende.

Enligt utskottets mening bör ämbetsverken anmodas att på sätt som angivits verka för de besparingar i den statliga verksamheten, som kan finnas möjliga.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må, i anledning av motionerna I: 359 och II: 510, såvitt nu är i fråga, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl Maj:t måtte anmoda ämbetsverken att för budgetåren 1960/61 och 1961/62 verka för besparingar i den statliga verksamheten i enlighet med vad utskottet anför.»
